

▲ Stanoviště vřesovce na Tajze. Obě fotografie Přemysl Tájek.

Vřesovec čtyřřadý - nový kriticky ohrožený druh pro západní Čechy

Redakce a Pavel Novák, Masarykova univerzita, Brno

Jedním z nejvýznamnějších botanických nálezů posledních let v Karlovarském kraji je bezesporu objev vřesovce čtyřřadého (*Erica tetralix*). Podrobná zpráva o tomto botanickém úspěchu bude otištěna v připravovaném čísle přírodovědného sborníku *Erica*. Protože jde o nález vskutku výjimečný, rozhodli jsme se tentokrát porušit nepsané pravidlo „exkluzivity článků pro Arniku“ a se souhlasem autora, Pavla Nováka, uveřejnit na jejích stránkách alespoň krátkou zmínku o místě a okolnostech tohoto zajímavého objevu.

Vřesovec čtyřřadý byl nalezen 13. září 2011 v NPR Kladské rašeliny, přesněji ve střední nelesní části rašeliniště Tajza, a to při botanické exkurzi

studentů brněnské univerzity. Zde bylo nalezeno několik desítek kvetoucích rostlin na ploše několika čtverečních metrů.

V České republice je vřesovec čtyřřadý znám pouze ze třech dosud existujících nalezišť: z Malé Jizerské louky v Jizerských horách, z Mrtvého luhu na Šumavě a z rašeliniště v litorálu Poselského rybníka u Doks (Jehlík et al. 2012), a je tedy řazen mezi kriticky ohrožené druhy naší květeny. Častější je v oceanické západní Evropě, kde roste na rašeliništích, vlhkých i sušších vřesovištích, v bezkolencových loukách a běžně i v borových lesích, často i jako dominanta porostu. Hranice souvislého rozšíření vřesovce v Německu sahá asi 150 km severovýchodně a 250 km severně

až severozápadně od Slavkovského lesa. Izolované výskyty, současné i historické, se nacházejí i blíže, většina z nich je však považována za nepůvodní (Hardtke et Ihl 2000).

Původnost vřesovce na lokalitách v Čechách bývá často diskutována a názory na ni se různí. Argumentace různých autorů je poněkud nejednoznačná, výskyt v Jizerských horách považují snad za původní, zatímco v případě lokalit na Dokesku a na Šumavě se přiklání spíše k nepůvodnosti. U některých výskytů je jako pravděpodobný způsob zavlečení uváděno zanesení se sazenicemi lesních dřevin. Tento způsob zavlečení se však v případě lokality ve Slavkovském lese jeví jako nepravděpodobný, neboť vřesovec byl nalezen pouze v centrální části vrchoviště, poměrně daleko od člověkem výrazněji ovlivněných lesních porostů (Novák 2013).

Ani ve Slavkovském lese nelze s jistotou vyloučit vědomé či nevědomé lidské přičinění zdejšího výskytu této vzácné rostliny. Odlehlost stanoviště, zachovalé rašeliništní stanoviště a absence výsadeb dřevin v širším okolí nalezené lokality však ukazují spíše na samovolný přirozený výskyt bez lidského přičinění. Původnost zdejší populace by snad mohly objasnit moderní molekulární metody. Genetickému zkoumání tohoto druhu se však v současnosti v České republice nikdo nevěnuje, a tak si vřesovec své tajemství patrně ještě dlouho ponechá jen pro sebe.

Literatura:

- Jehlík V., Jankovská V. et Moravcová L. (2012): *Erica tetralix* v České republice. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 47: 319–352.
- Hardtke H.-J. et Ihl A. (2000): Atlas der Farn- und Samenpflanzen Sachsens. – Sächsisches Landesamt für Umwelt und Geologie, Dresden.
- Novák P. (2013): Vřesovec čtyřřadý (*Erica tetralix*) – novinka v květeně Slavkovského lesa. *Erica* (in prep.).

▲ Vřesovec čtyřřadý na lokalitě v září 2011.

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ V prosinci roku 2012 byla dvanáctým dílem uzavřena literární série věnovaná historii širšího Mariánskolázeňska s názvem “Objevy a zajímavosti v okolí Mariánských Lázní” od dvojice autorů Zdeňka Buchteleho a Richarda Švandrlíka. Jednotlivé svazky je možné objednat u autorů na adrese Petra Bezruče 143, Velká Hleďsebe nebo zakoupit v prodejně Nápoje Miloslav Svoboda, Pohraniční stráž, Velká Hleďsebe.